

Alicata & Cantarella for comparison. *P. nebrodensis* is distinctly larger than our new species. Alicata et al. do not give overall lengths of their specimens in the description but only the length and width of the prosoma. For their males they give a prosoma length of 2.13-2.67 mm (1.47-2.25 in *perdifumo*), for the females 2.0-2.41 mm (1.82 in *perdifumo*).

REFERENCES

- Alicata, P. & T. Cantarella 2000. I salticidi di Sicilia: stato della conoscenza e descrizione di due nuove specie (Araneae Salticidae). – Memorie della Società Entomologica Italiana 78: 485-498.
- IJland, S. & P.J. van Helsdingen 2014. On some spiders (Arachnida, Araneae) from the surroundings of Castellabate, Italy. – Nieuwsbrief SPINED 34: 16-33.
- Pantini, P., A. Sassu & G. Serra 2013. Catalogue of the spiders (Arachnida Araneae) of Sardinia. – Biodiversity Journal 4: 3-104.

HELIOPHANUS TRIBULOSUS (ARANEAE, SALTICIDAE) WAARGENOMEN IN NEDERLAND

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, P.O. Box 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands (helsdingen@naturalis.nl)

&

Frans IJsselstijn

Leliestraat 12, 3286VP Klaaswaal (fransijsselstijn@hotmail.com)

ABSTRACT

Heliophanus tribulosus has been spotted in a garden in Klaaswaal, province Zuid-Holland in the Netherlands, in 2013 and again in 2015, single individuals in both cases. Its occurrence there can probably be explained by several visits in successive years to the Eiffel mountain range in Germany, from where the species has been frequently recorded.

Key words: *Heliophanus tribulosus*, imported species, waarneming.nl

In 2015 nam Frans IJsselstijn in zijn tuin in Klaaswaal een springspin waar en plaatste die waarneming met foto op waarneming.nl met de vraag welke soort dat zou kunnen zijn. Aanleiding voor een reeks van suggesties die allemaal uitgingen van het idee dat het om een Nederlandse soort moest gaan. Een determinatie aan de hand van een foto is meestal erg moeilijk omdat de juiste morfologische kenmerken niet allemaal goed te zien zijn, met name het genitaalorgaan, dat bij de determinatie in de regel het doorslaggevende kenmerk vormt. Zeker bij een *Heliophanus* wat het volgens sommigen zou moeten zijn.

Het bleek tenslotte niet om een Nederlandse soort te gaan, maar om *Heliophanus tribulosus* Simon, 1868. In huidige, dynamische tijd met continue transporten van goederen en een veranderend klimaat zijn waarnemingen van vreemde soorten bijna aan de orde van de dag. Vaak zijn het exoten – met geïmporteerde goederen meegekomen exemplaren – maar soms valt dat niet te achterhalen en kan er sprake zijn van natuurlijke uitbreiding van het areaal van een soort. Spinnen worden nu eenmaal niet door erg veel mensen bekeken en herkend en dus kan een soort al langer in ons land voorkomen zonder opgemerkt te zijn.

In zekere zin was dat laatste hier ook het geval, want in 2013 (10.vii.2013) nam Frans deze soort al waar in zijn tuin en plaatste hem ook toen al op waarneming.nl, ook met foto, maar met die waarneming gebeurde verder niets of hij werd in ieder geval niet gevalideerd. De nieuwe waarneming van 2015 (26.vii.2015) werd na plaatsing dus wel van commentaar voorzien. De spin verdween in de tuin van Frans IJsselstijn uit het zicht, maar de volgende dag kon het diertje worden gevangen. De validator voor spinnen bij waarneming.nl, Johan Bink, kreeg het dier ter controle. Het was een vrouwtje dat na enige tijd eieren legde waaruit jongen kwamen. Bevruchte eieren dus.

Komt de soort nu in Nederland voor? In ieder geval werd deze soort op dezelfde plaats – de tuin in Klaaswaal, gemeente Cromstrijen – met twee jaar tussenpoos gezien. Twee keer dezelfde soort in je tuin geïmporteerd krijgen lijkt niet waarschijnlijk. Toch is de kans groot dat dit wel het geval is geweest. Frans is namelijk regelmatig met vakantie geweest in de Eiffel en dat is een gebied waar deze soort voorkomt (Staudt 2015). Drie bezoeken in augustus 2013, augustus 2014 en mei 2015 hebben waarschijnlijk lifters naar Nederland opgeleverd. Zoiets kan natuurlijk een blijvende populatie opleveren, maar of daar nu al sprake van is moeten we

Tuin van de familie IJsselstijn in Klaaswaal.

afwachten. De plaatselijke omstandigheden moeten maar net geschikt zijn om zich daar te kunnen handhaven. *H. tribulosus* is een warmte-minnende soort en mogelijk minder gediend van natte perioden.

Heliophanus tribulosus is een vrij algemene mediterrane en Centraal-Europese soort met als noordelijke begrenzing België (één waarneming), Duitsland (veel waarnemingen in de Eiffel), Slowakije, Hongarije, Roemenië en Ukraine (Van Helsdingen 2015).

We mogen wellicht uit het bovenstaande afleiden dat deze soort zich gemakkelijk laat transporteren. De eigenaar van de tuin zal wel blijven uitkijken naar deze soort en later kunnen we dan vaststellen of hij zich heeft gevestigd.

LITERATUUR

Helsdingen, P.J. van, 2015. Araneae. In: Fauna Europaea Database (Version 2015.2). –

<http://www.european-arachnology.org/society/index.shtml>

Staudt, A. 2015. Nachweiskarten der Spinnentiere Deutschlands (Arachnida: Araneae, Opiliones, Pseudoscorpiones). –

<http://www.spiderling.de/arages/index2.htm>

SPIN VAN HET JAAR 2016

De selectie voor dit Europese project heeft al plaatsgevonden, maar de keuze wordt wereldkundig gemaakt via een persbericht, dat in januari 2016 zal worden gelanceerd.

Ook in 2016 wordt het Europese project Spin van het Jaar dus voortgezet. Voor de duidelijkheid nog even de procedure waarmee de keuze van de Spin van het Jaar tot stand komt. Een kleine groep Europese arachnologen doet een voorstel van vijf soorten die in alle Europese landen voorkomen en vervolgens stellen vertegenwoordigers uit alle landen hun voorkeursvolgorde vast. De drie best scorende soorten worden dan nog eens aan de vertegenwoordigers van de landen voorgelegd en vervolgens bepaalt een tweede stemming de definitieve keuze. Afgelopen jaren waren dit *Atypus affinis* (2013), *Linyphia triangularis* (2014) en *Anyphaena accentuata* (2015). Alleen de eerste leverde veel waarnemingen op, de andere twee niet of nauwelijks.

Het is moeilijk te voorspellen of een soort het goed zal gaan doen en het project dus aanslaat. Gemakkelijke herkenbaarheid is natuurlijk een vereiste. Een kleine soort uit de Linyphiidae (Baldakijnsinnen) die alleen met een sterke vergroting op naam is te brengen is geen goede kandidaat. Tijdens het laatste congres in Brno is het project nog eens ter discussie gesteld. Een aantal landen doet helemaal niet mee, bleek toen, maar men wilde er toch wel mee doorgaan. Het zou stimulerend werken als er op Europees niveau iets met de resultaten zou worden gedaan, maar dat blijkt nog een brug te ver.

PJvH

